

פרשת ואתחנן

ולא תגנב (ה, יז)

אחד הדברים שבהם עלולים רבים להכשל הוא עון הגזל, כפי שאומרת הגמרא (בבא בתרא קסה ע"א): "רב בגזל". לעתים, הגורמים לעון זה הינם חוסר תשומת לב ובורות בגדרי העברה, שבשלהם אין איש מבין שהמעשה שאותו הוא עושה - לגזלה יחשב.

הלוואות קטנות ובלתי מתכננות, שמוש בעט שבעליו אינם ידועים, קריאה בעתון השכן ללא רשותו או הפרעה בשעת השנה - הן דוגמאות מעטות להזדמנויות הרבות, שבהן עלולים, מבלי משים, להכשל בעוון נורא זה, המקטרג בראש, כמאמר המדרש (ויקרא רבה לג, ג): "משל לסאה שהיא מלאה עוונות מי מקטרג בה - גזל".

בדרך צחות פרשו על כך את הפסוק (שמות כה, לו): "מקשה אחת זהב טהור" - ענין אחד 'קשה' קיים בעולם, והוא: לשמור על הזהב והרכוש שיהיו טהורים וכשרים לגמרי, ללא שמץ של גנבה...

זהירותו המופלגת של ה"חפץ חיים" בכל שמץ של חשש גזל הנה פרק מוסר בפני עצמו:

באחד הימים קבל ה"חפץ חיים" מכתב, שאליו צורפה תרומה. מאותו רגע ואילך היה טרוד מאד והתאמץ למצוא דרך להשיב את הסכום לתורם האלמוני.

נכנס אליו אחד מתלמידיו והקשה: "מדוע לא יקח הרב'ה לעצמו את התרומה- ? הלא היא נועדה לשמוש!".

נענה ה"חפץ חיים" ואמר: "הבט וראה אלו תארים הוא כותב לי בראש המכתב, כל הסבה שהכסף נשלח הוא משום שהוא משוכנע שדבריו נכונים הם, אבל אני יודע שהדברים אינם אמת, ומשום כך - כסף זה אינו שייך לי כלל וכלל".

לצורך הדפסת ספרו, ה"משנה ברורה", העסיק ה"חפץ חיים" בחורים מהישיבה שיעברו על הגליונות, ולכל גליון שלם מחיר קבוע מראש.

והנה מוצא אותו אחד מתלמידיו חרד ומודאג מאד, לשאלתו הסביר לו ה"חפץ חיים": "נכשלתי. ברוב הגליונות יש עשרים שורות, ולפיזה קבעתי מחיר אחיד לכולם. אך, הנה, התברר לי שבאחדים מהם נוספו שתי שורות בכל עמוד... קפחתי, אפוא, את פרנסתם של הבחורים שעברו על גליונות אלו בשתי שורות, וכיצד אוכל להשיבאת הגזלה שגזלתי?!".

מקור: הרב שלמה לוונשטיין שליט"א